

Вашингтон – „Трка да се повуче кочница захуктале локомотиве економског хаоса наставља се из сата у сат”, оцењује на почетку свог јучерашњег извештаја „Њујорк тајмс”. „Искрено, нисмо сигурни шта ће се догодити”, резигнирано поручује сенатор Саксби Чамблис, републиканац, један из шесточланог двопартијског комитета. који је предложио план за расплет америчке фискалне драме, али који није прихваћен.

Време заиста истиче – конгресмени, њих 435 у Представничком дому и 100 у Сенату – имају само још недељу дана не само за договор него и за све неопходне процедуре којима би се подигао законски лимит за задуживање владе, пре него што она већ 2. августа остане без могућности да испуњава све своје финансијске обавезе, први пут у историји САД.

Преговори преко викенда нису донели помак, па је јучерашњи дан протекао на два колосека: демократе и републиканци су радили на засебним плановима – да се избегне технички банкрот државе са тешким последицама и по националну и по светску економију.

Вођа републиканаца Џон Бејнер наставио је да инсистира на краткорочном повећању лимита дуга, који би финансирање владе омогућио само до краја ове године, да би се онда поново преговарало о дугорочнијем пакету.

Председник Барак Обама је остао при чврстом ставу да то не долази у обзир, јер би у том случају било подривено поверење у способност америчких институцијама да доносе правремене одлуке, а резултат би био смањивање кредитног рејтинга Вашингтона.

„Председник сматра да из система морамо да избацимо ову врсту неизвесности”, објаснио је ову позицију његов шеф кабинета Вилијам Дејли.

Посла да састави компромисни предлог латио се и вођа демократске већине у Сенату Хери Рејд, настојећи да формулише „максимум могућег” за обе стране, тако да ниједна не добије баш све што жели, али да у исто време не мора да се пређе преко партијских „црвених линија”.

Према контурама његовог плана, које су пуштене у оптицај, лимит за задуживање владе, који сада износи 14,3 билиона долара, подигао би се за нова 2,4 билиона, довољно да влада функционише до краја идуће године, дакле и неколико месеци после председничких и конгресних избора који се одржавају 6. новембра 2012.

У оквиру истог пакета одредиле би се буџетске уштеде од 2,7 билиона у идућих 10 година. Републиканци не би, међутим, морали да гласају за повећање пореза, а од буџетских кресања били би поштеђени главни социјални програми, „Медикер” и „Медикед”, до којих је веома стало демократама.

Како се наговештава, део буџетских уштеда ишао би и на рачун Пентагона: укалкулисано је смањење ратних трошкова, у очекивању да се у поменутом року САД повуку уз Авганистана и Ирака.

Председник Обама је наводно спреман да прихвати овакво решење, али у понедељак пре подне на њега није било реакција републиканаца.

Обама је јавно одбацио и идеју да употреби ванредно средство, да се позове на иначе мало помињану одредбу 14. уставног амандмана – која налаже да Конгрес не сме да државу доведе до несолвентности – и донесе унилатералну одлуку о повећању лимита за задуживање. То би, како се оцењује, било оспорено пред Врховним судом, али би на овај начин, ако не буде другог решења, била избегнута фискална и економска криза.

Три главне агенције за кредитни рејтинг већ су припремиле одлуке о снижавању бонитета САД, које би се активирале ако до 2. августа не буде договора. То би за последицу имало да обвезнице америчког дуга, од којих је трећина у рукама страних држава и фондова, изгубе статус најсолиднијих вредносних папира на глобалним берзама.

Садашњи заплет показује и дубоку кризу америчког политичког система, чије две традиционалне партије као да су изгубиле некадашњу способност међусобног прилагођавања и попуштања – кад је реч о важним националним интересима. Данас као да нема више либералних конзервативаца у редовима Републиканске партије, нити конзервативних либерала међу демократама.

Исход текуће драме даће и интонацију кампањи за 2012, за изборе који би са сцене могли да склоне све актере данашњег заплета у Вашингтону: и Обаму и најистакнутије конгресмене.

Сви, додуше, још остају при томе да ће решење бити пронађено, али је све теже докучити како.

Милан Мишић

(Политика)